

Cannabis ett hett ämne på nätet

Text: Pelle Olsson©

(Publicerat i Narkotikafrågan nr 5, 2011)

På ytan är cannabisfrågan ingen het debatt i Sverige. Att cannabis är skadlig och att drogen ska vara förbjuden ger inga rubriker. Det breda politiska samförståndet avspeglas även i folkopinionen. Dessutom visar de flesta jämförelser med andra länder att Sverige har ett betydligt mindre narkotikaproblem än resten av världen.

Under ytan är cannabisdebatten desto livligare. Den sker på hemsidor, på bloggar och i olika debattfora på nätet. Här utmanas den officiella bilden av cannabis som en farlig drog. Debattörerna menar att myndigheterna har ljugit eller överdrivit skadorna. Svensk narkotikapolitik har misslyckats. Den måste bli mycket liberalare. Särskilt måste insatserna mot cannabis trappas ner.

När Dagens Nyheter hade en serie artiklar i augusti "Haschets återkomst" var budskapet klart: cannabis är mer skadligt än vad vi tidigare trott. Detta enligt de senaste decenniets vetenskapliga rönen om drogens effekter på hjärnan. Skadorna bekräftades i intervjuer med cannabisrökare, anhöriga och behandlare.

Särskilt den första artikeln med rubriken "Cannabis gör dig känslomässigt urholkad" triggade igång en väldig aktivitet på nätet. Det var cannabisforskaren och behandlaren **Thomas Lundqvist** som intervjuades. En vecka efter artikeln hade 1684 nätcommentarer publicerats på DN:s nätsajt, dn.se. Många berömde artikelförfattaren Astrid Johansson och bekräftade att Lundqvists påståenden stämde med deras egna erfarenheter. En majoritet av inläggen var dock upprörda. Ord som "lögn", "skitartikel", "propaganda", "värdelös" duggade tätt. Bristen på "källhänvisningar" togs som ett bevis att här ligger en hund begravnen trots att det inte annars förekommer i dagspress. Att Lundqvist kallades "expert" ansåg många vara löjligt. Varför fick ingen annan forskare balansera hans påståenden?

– Det är klart att cannabisrökarna är upprörda. Jag har ju kränkt deras kärlek, objektet för deras förälskelse, säger Thomas Lundqvist som har mer än 30 års erfarenhet av cannabisbehandling.

DN-reportern **Astrid Johansson** håller med om att reaktionerna på nätet var kraftiga efter hennes artikel både vad gäller antalet inlägg och den råa tonen.

– Det är så det brukar vara på nätet, säger hon. Det gäller inte bara den här frågan.

Att hon blev uppringd och utskälld av cannabisvänner tycker hon inte heller är särskilt anmärkningsvärt. Det hör till jobbet, menar hon.

I vilket kommer fall kommer möjligheten att skiva anonyma inlägg på nätet att begränsas i fortsättningen. Men beror inte bara på DN:s erfarenheter i den här debatten utan har vuxit fram under en längre en tid på flera nätsajter.

– 1684 nätcommentarer efter en artikel är många, säger **Anna Åberg**, nyhetschef för dn.se. Om det är rekord kan jag inte säga säkert. 500 till 1000 kommentarer räknar vi vanligtvis som ett mycket stort intresse. Antalet beror också på hur länge vi puffar för artikeln på första sidan så jämförelser är svåra att göra.

Ideologer och cannabisförsvare

En annan person som har erfarenhet av den intensiva, men dolda cannabisdebatten är **Mia Sundelin**, organisationskonsult på CAN, [Centralförbundet för alkohol & narkotikaupplysning](#).

– Vi får mycket förfrågningar om skador från oroliga anhöriga. De vill veta fakta och är nog i grunden emot cannabis, säger hon. Sen har vi förespråkarna som hör av sig för att protestera mot CAN:s droginformation. Periodvis är de väldigt aktiva.

Cannabisvännerna är av två slag, enligt Mia Sundelin. Dels rökarna själva som försvarar sitt bruk, dels personer om av ideologiska skäl argumenterar för att cannabis borde tillåtas. De vanligaste argumenten är att alkohol är legalt fastän de menar att det är farligare och att man ska få göra vad man vill med sin egen kropp.

– Ideologerna kan man diskutera med och kanske komma fram till att vi tycker olika, men det är svårt att argumentera med de som vägrar att ta in fakta. De anser att alla som är emot dem är dumma i huvudet.

Sundelin har funderat mycket på varför just cannabis väcker sådant intresse. Något bra svar har hon inte.

– Alkohol väcker inte alls samma debattlust och där finns inte de här tvivlen på skadeverkningar som vi berättar om.

Ett av argumenten mot den officiella svenska informationen om narkotika är att det har bedrivits skräckpropaganda. Mia Sundelin håller delvis med.

– Så var det kanske tidigare, men inte idag. Informationen har blivit mer nyanserad.

Nina Dahlman, webbredaktör för CAN:s mycket välbesökta sajt [Drugsmart.com](#) berättar att de får många frågor från cannabisvännerna, men hon är inte säkert på att de är i majoritet.

– De vill diskutera och ifrågasätta allt från lagstiftning till de fakta vi presenterar. Mitt intryck är att de flesta unga inte bryr sig så mycket om cannabisdebatten. Det är en icke fråga för dem.

Att cannabis väcker så stort intresse beror främst på att det är den vanligaste illegala drogen, menar Dahlman. Anonymiteten på nätet gör att fler vågar delta i debatten. Och eftersom tobak och alkohol är socialt accepterade blir de drogerna mindre spännande att diskutera. Dahlman tror också att kunskapsläget om cannabis är mer bristfälligt än för de legala drogerna.

På Riksförbundet Narkotikafritt Samhälles hemsida, <http://www.rns.se> är det sedan flera år tillbaka inte möjligt att skriva kommentarer.

– Vi har helt enkelt inte resurser att handskas med det tryck som uppstår om man släpper fram anonyma inlägg om narkotikapolitik på en webbsajt som vår, säger Per Johansson, generalsekreterare för RNS. Det gick åt alldeles för mycket tid för att hantera alla oseriösa påhopp på oss själva och andra som står för en restriktiv linje.

”Vi är era grannar”

En av många cannabisförespråkare på nätet är 18-åriga Oskar från Uppsala. I en mailväxling med Narkotikafrågan skriver han att hans aktivitet på nätet beror på att

hans åsikter är olagliga. ”Visst kan man diskutera huruvida åsikter kan vara olagliga, men vi bestraffas om vi uttrycker dom fel” skriver Oskar. På Internet finns äkta åsiktsfrihet, enligt honom.

Oskar menar att cannabisvännernas verksamhet inte bara handlar om att de ska kunna bli höga lättare. Det är ändå så lätt att fixa gräs. Han skriver: ”Det handlar om våra rättigheter. Vi som vuxna människor ska ha rätten att få bestämma vad vi stoppar i oss. När vi är barn är det våra föräldrar (ja, jag började röka som minderårig trots förbud, men det var fel och det ska man inte göra!) som bestämmer över oss, men efter det ska inte polisen, lärare, politiker och speciellt inte Maria Larsson, ens tänka tanken att dom får bestämma vad jag får och inte får göra med min kropp. Vi vet att det inte är olagligt att röka cigaretter som vi vet kan vara dödligt, självmord är inte olagligt så varför i helvete är det olagligt för oss att ta en joint?/ .../Vi gräsrökare är inte farliga människor, vi är inte gängmedlemmar, vi är era grannar, era läkare, vårdbiträden och eran polis på hörnet”

25-åriga Lukas (fingerat namn) är också cannabisrökare, men har slutat att förespråka drogen på näten, vilket han gjorde tidigare. I likhet med Oskar är det frihetsinskränkningen mot cannabisrökare som gör frågan så het. ”Eftersom andra droger är farligare och mindre utspridda får cannabis stå som symbol för den politiska viljan att liberalisera narkotikalagstiftningen”, skriver han till Narkotikafrågan.

Att debatten framför allt sker över nätet beror på att legaliseringsförespråkarna ofta är yngre än deras konservativa motpart. Internet blir det naturliga forumet, menar Lukas.

Han blir entusiastisk över all ny kunskap som debatten medför. Däremot känner han sig irriterad när debattörerna har dåliga kunskaper i ämnet. Det gäller båda parter.

”Jag har själv en gång i tiden påstått att cannabis är ofarligt och en Guds gåva till mänskligheten”, skriver Lukas. ”Denna naivitet upprör mig eftersom så många unga människor riskerar att falla in i destruktiva tankemönster med glorifieringen av cannabis i centrum”.

På frågan vilket påstående från cannabismotståndarna som är svårast att bemöta återkommer Lukas till ideologin och ”de kollektivs rätt att inskränka på individens frihet för allas bästa.” ”Som liberal.”, fortsätter han ”är det frustrerande att se ens konservativa motpart hävda sin rätt att forma min världsbild och min livssituation.”

Lukas tror på de fakta om skadeverkningar som forskarna säger, men ”den som inte har praktisk erfarenhet av cannabisrökning kan omöjligen betrakta bieffekterna ur det perspektiv som debatten egentligen kräver.”

Även om cannabis medför inlärningssvårigheter och ger personlighetsstörningar, finns det annat som också gör det till exempel sömnbrist respektive dataspel, resonerar han. ”För den som endast har teoretisk kunskap om narkotika är det väldigt lätt att peka på forskningsresultat för att sedan lägga armarna i kors och avsluta samtalet. Cannabisrökaren är därför satt ur spel eftersom denne måste motbevisa någonting som är fullständigt sant.”

Brukare och missbrukare

Thomas Lundqvist känner till argumentet att den som inte själv röker cannabis kan inte förstå.

– Hela forskarvärlden är överens om att självrapportering inte har något värde, säger han. De går inte att använda i vetenskapliga studier eftersom det är en subjektiv åsikt från en enda person. För att vara generaliserbart måste det vara en mycket större grupp som undersöks.

Många cannabisvänner hävdar att ingen i deras bekantskapskrets som röker cannabis har skadats.

– I så fall får de väl samla ihop vittnesmålen och skicka in dem till en vetenskaplig tidskrift så de kan granska påståendena. Det kommer inte att godkännas för publicering.

Vad är svårast att bemöta från cannabisrökare som hävdar att det är ofarligt?

– Det är meningslöst att bemöta sånt. De 4500 som jag träffat på min mottagning har jag aldrig försökt argumentera med. De får istället berätta för mig hur de upplever sin livssituation.

De är ju personer med ett missbruk. Vad svarar du när de som kallar sig brukare säger att de varken skadar andra eller sig själva?

– Den kan stämma teoretiskt om de bara röker högst var sjätte vecka och håller sig strikt till det. Då hinner THC försvinna ur kroppen mellan gångerna. Å andra sidan kan de inte köra bil, eller nåt annat fordon och inte sköta några maskiner fem dagar efter varje gång de rökt. Många cannabisrökare känner inte till skillnaden mellan det akuta ruset när de är känner sig påverkade och det kroniska ruset när de inte känner det men ändå presterar sämre.